

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΕΠΑΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗ ΣΑΡΜΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, 23.11.2022

Ι. Με ιδιαίτερη χαρά και τιμή υποδεχόμαστε σήμερα τον Ιωάννη Σαρμά στους επίτιμους διδάκτορες του Παντείου Πανεπιστημίου. Ο τιμώμενος συνδυάζει την πολύπλευρη προσφορά ως ανώτατος δικαστικός λειτουργός με ένα ευρύ και σημαντικό επιστημονικό και ακαδημαϊκό έργο. Η αποδοχή του τίτλου του επίτιμου διδάκτορα από την πλευρά του περιποιεί τιμή στο Πανεπιστήμιό μας.

Ο Ιωάννης Σαρμάς γεννήθηκε το 1957 στην Κω. Αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1979 και του απονεμήθηκε το βραβείο Κρίση ως πρώτο αποφοιτήσαντα της σειράς του. Με υποτροφία της γαλλικής κυβέρνησης πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι ολοκληρώνοντας τρία DEA, στο Ποινικό και στο Δημόσιο Δίκαιο, καθώς και στα δημόσια οικονομικά. Παράλληλα εκπονεί διδακτορική διατριβή με αντικείμενο την ελευθερία της έκφρασης. Πρόκειται για την πρώτη του επαφή με την ιδέα της δίκαιης ισορροπίας, την οποία θα επεξεργαστεί

εις βάθος τα επόμενα χρόνια. Κατά την τετραετή παραμονή του στο Παρίσι εμβαθύνει στο Δημόσιο Δίκαιο και ιδίως στη νομολογία του Conseil d'État, της οποίας αντιλαμβάνεται τη σημασία.

Το 1987 μετά από διαγωνισμό διορίζεται Εισηγητής στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Ο ίδιος μου έχει εκμυστηρευθεί ότι το πρώτο έτος του στο Συμβούλιο της Επικρατείας υπήρξε το πιο ευτυχές της επαγγελματικής του ζωής. Εκείνη την περίοδο αρχίζει τη συγγραφή του βιβλίου του *Η συνταγματική και διοικητική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας*, το οποίο ολοκλήρωσε τον Ιούνιο του 1990, ταυτόχρονα με τη γέννηση του πρώτου γιου του.

Όμως την ίδια περίοδο συνειδητοποιεί ότι βρίσκεται πίσω στην επετηρίδα του Δικαστηρίου λόγω καθυστερημένης εισόδου στο Σώμα στα 29 του χρόνια. Αποφασίζει μετά από αρκετή περίσκεψη να μεταταγεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο το 1993. Τα πρώτα χρόνια της υπηρεσίας του ως Πάρεδρος στο Ελεγκτικό Συνέδριο η προ-

Ξενοφών Κοντιάδης

Καθηγητής Δημοσίου
Δικαίου στο Πάντειο
Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος
Κέντρου Ευρωπαϊκού
Συνταγματικού Δικαίου

σαρμογή στο νέο περιβάλλον είναι δύσκολη, ιδίως μετά από μία ομιλία του σε σεμινάριο κατά την οποία αναφέρθηκε στην ανάγκη οι δικαστές του ΕλΣυν να προέρχονται όλοι από τη Σχολή Δικαστών και όχι από υπαλλήλους του ή υπαλλήλους υπουργείου. Επιτρέψτε μου να σχολιάσω ότι αυτή η προσωπικά δύσβατη μετάβαση στο νέο δικαστικό περιβάλλον αποδείχθηκε τελικά θεσμικά ευεργετική, αφού αποτελεί σήμερα κατά κοινή ομολογία δικό του έργο η μεταμόρφωση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το 1998 προάγεται σε Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ταυτόχρονα αναλαμβάνει τη διδασκαλία της νομολογίας του ΕΔΔΑ και του ΔΕΚ στους σπουδαστές της Σχολής Δικαστών. Το ίδιο έτος έγινε μέλος της ΚΕΝΕ. Από τον Ιούνιο του 2002 ο τιμώμενος υπηρετεί ως μέλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο ίδιος έχει επισημάνει ότι αυτό που αποκόμισε στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ήταν, πέραν της ελεγκτικής μεθοδολογίας, η διαχείριση του μηχανισμού δημιουργίας consensus, αλλά και η τεράστια σημασία της γραφειοκρατίας στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατά τη δωδεκαετή θητεία του εισάγεται με δική του πρωτοβουλία και εισήγηση το κεφάλαιο *Getting Results* της ετήσιας έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, με το οποίο το Συνέδριο προσεγγίζει συνολικά την ενωσιακή διαχείριση υπό το πρίσμα στόχων, μέσων και μετρήσιμων αποτελεσμάτων. Επίσης, εκλέγεται με την ψήφο των συναδέλφων του πρόεδρος Τμήματος δύο φορές και προεδρεύει στο Τέταρτο και κατόπιν στο Πρώτο Τμήμα του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου.

II. Επιστρέφοντας στο Ελεγκτικό Συνέδριο μετά τη θητεία του στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, διευθύνει από το 2014 ως Αντιπρόεδρος του Δικαστηρίου τις εργασίες του Τρίτου Τμήματος. Κατά την περίοδο αυτή και μέχρι την επιλογή του ως Προέδρου του Δικαστη-

ρίου το 2019 επιτυγχάνει, κατηγοριοποιώντας και συνεκδικάζοντας τις όμοιες υποθέσεις και χρησιμοποιώντας τη διαδικασία εν συμβουλίω και την πιλοτική δίκη, να μειώσει τις εκκρεμείς δικογραφίες από 30.000 σε 8.000.

Παράλληλα υπηρετεί ως πρόεδρος της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την εκπόνηση της δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η επιτροπή υπό την προεδρία του εκπόνησε εντός πέντε μηνών ένα ολοκληρωμένο σχέδιο το οποίο ψηφίστηκε στον νόμο 4700/2020. Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι παρόμοιες προσπάθειες είχαν αποτύχει κατά τα τελευταία 30 χρόνια. Επίσης το 2018 ανέλαβε πρόεδρος της ομάδας εργασίας για την εκπόνηση του ελεγκτικού και διοικητικού Κανονισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που υιοθετήθηκε στη συνέχεια από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου. Με την εφαρμογή του Κανονισμού το ΕλΣυν εξελίχθηκε σε έναν από τους πλέον σύγχρονους ελεγκτικούς θεσμούς.

Από το 2019 μέχρι σήμερα ως Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του αρχαιότερου ανωτάτου Δικαστηρίου της χώρας, ο Ιωάννης Σαρμάς μεταμόρφωσε εκ βάθρων τη θεσμική λειτουργία και τη φυσιογνωμία του, αξιοποιώντας και τη μεγάλη εμπειρία του ως μέλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο πλήρης εκσυγχρονισμός του δικονομικού δικαίου και του οργανισμού που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία του ΕλΣυν αποτελούν δικό του έργο, που κατοχυρώθηκε στους νόμους 4700/2020 και 4820/2021. Έχει επίσης μεγάλη σημασία η εντυπωσιακή ποιότητα των δικανικών συλλογισμών στις αποφάσεις της Ολομέλειας επί προεδρίας Σαρμά. Τέλος, ιδιαίτερη σημασία και ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρωτοβουλία του για τη σύνταξη ειδικών εκθέσεων επί κρίσιμων ζητημάτων ευρύτερου δημοσίου ενδιαφέροντος, τα οποία επιλέγονται από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου λαμβάνοντας υπόψιν και σχετικές προτάσεις της Βουλής.

III. Όσα προανέφερα θα υπεραρκούσαν για να τεκμηριώσουν την απονομή του τίτλου του επίτιμου διδάκτορα στον Ιωάννη Σαρμά. Όμως, εκτός από την υπηρεσία του στα δύο ανώτατα Δικαστήρια της χώρας και στο Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, το σημαντικό νομοπαρασκευαστικό, διοικητικό και διδακτικό του έργο, ο Ιωάννης Σαρμάς έχει εκπονήσει ένα εκτενές, πολυσχιδές και συστηματικό επιστημονικό συγγραφικό έργο, με διακλαδικό εύρος, που εμβαθύνει στο Δημόσιο και στο Ποινικό Δίκαιο με έμφαση στο δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μετά τη διδακτορική του διατριβή με θέμα *Liberté d'expression et diffamation*, ο τιμώμενος δημοσιεύει σειρά μονογραφιών και συστηματικών σχολιασμών της νομολογίας, μεταξύ των οποίων τα έργα *Συνταγματική και διοικητική νομολογία του Συμβουλίου τη Επικρατείας* (3^η έκδοση 2003), *Καλύτερο κράτος: Η σπατάλη, η διαφθορά και ο σύγχρονος δημοσιονομικός έλεγχος* (2006), και *Πώς μπορεί να αναθεωρηθεί συναινετικά το άρθρο 3 του Συντάγματος*, το οποίο δημοσίευσε το 2019 αξιοποιώντας και την εμπειρία του ως προς τη συναίνεση στο Ευρωπαϊκό ΕΛΣυν.

Οφείλεται όμως ιδιαίτερη μνεία στο εντυπωσιακό τρίτομο έργο του υπό τον γενικό τίτλο *Τα μεγάλα θέματα της νομολογίας*: Ο πρώτος τόμος παρουσιάζει τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ και έχει τίτλο *Εμείς ο λαός*, ο δεύτερος τόμος έχει τίτλο *η Ένωση Δικαίου* και παρουσιάζει τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με πρόλογο του πρώην προέδρου του ΔΕΕ καθηγητή Βασιλείου Σκουρή, και ο τρίτος τόμος με τίτλο *Η δίκαιη ισορροπία*, που παρουσιάζει τη νομολογία του ΕΔΔΑ και είχα την ιδιαίτερη τιμή να προλογίσω.

Στα τρία αυτά έργα η προσέγγιση των κρίσιμων αποφάσεων που επιλέγει ο συγγραφέας συνδέει τα πραγματικά περιστατικά με τη νομική σκέψη καθιστώντας την ανάγνωση των βιβλίων απολαυστική. Κάθε υπόθεση είναι και μια ιστο-

ρία, μια νομική ιστορία με πραγματικούς πρωταγωνιστές μέσα από την οποία ο αναγνώστης εισάγεται στην ιδιαίτερη ματιά επί όλων των μεγάλων ζητημάτων που απασχολούν τα τρία ίσως σημαντικότερα δικαστήρια στον κόσμο. Το τρίτομο έργο του Ιωάννη Σαρμά, καταστάλαγμα δεκαετιών μελέτης της θεωρίας και πράξης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, είναι γραμμένο έτσι ώστε και ο μη μυημένος αναγνώστης να αποκομίζει μια σφαιρική εικόνα της ιδιαίτερης λογικής και των κομβικών αποφάσεων των Δικαστηρίων, ταξινομημένων ανά περιόδους εξέλιξης της νομολογίας τους, κατά τρόπο ώστε να αποτυπώνεται τόσο η ενότητα όσο και οι μεγάλες τομές αυτής της νομολογίας. Πρόκειται για τρία έργα αναφοράς που η περιοδολόγηση, η επιλογή των αποφάσεων και η πυκνή θεωρητική εμβάθυνση με αφορμή αυτές καθιστούν τα τρία βιβλία διαχρονικά πολύτιμα.

Πριν από έναν χρόνο κυκλοφόρησε επίσης η *Κατ' άρθρον ερμηνεία της ΕΣΔΑ*, στην οποία είχα τη χαρά και την τιμή να συνεργαστούμε με τον τιμώμενο ως συνδιευθυντές του έργου. Ο ίδιος ανέλαβε μεταξύ άλλων και τη σύνταξη όλων των άρθρων του οργανωτικού και δικονομικού μέρους της ΕΣΔΑ, προσφέροντας στο ελληνικό κοινό για πρώτη φορά έναν πλήρη σχολιασμό όλων των σχετικών διατάξεων.

IV. Έχω αναρωτηθεί πολλές φορές αν ο Ιωάννης Σαρμάς προλαβαίνει να κοιμηθεί. Δεν είναι μόνο ο μεταρρυθμιστής πρόεδρος ενός ανωτάτου δικαστηρίου, ο διαπρεπής διδάσκων της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, ο πρόεδρος νομοπαρασκευαστικών επιτροπών, ο ακούραστος συγγραφέας ενός ογκώδους και πολύπλευρου επιστημονικού έργου. Είναι ταυτόχρονα διαρκώς παρών σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, ημερίδες και σεμινάρια και ταυτόχρονα ένας άνθρωπος με ποικίλα πνευματικά, εξωνομικά ενδιαφέροντα.

Ο Ιωάννης Σαρμάς έχει μια ακόρεστη περιέργεια, όχι μόνο για τις επιστημονικές και νομολογικές εξελίξεις εντός και εκτός συνόρων, αλλά και για ένα πλήθος ζητημάτων δημόσιου και κοινωνικού ενδιαφέροντος. Γνήσια ευγενής, προσπνής, υποστηρικτικός στους νεότερους συναδέλφους του, ο Ιωάννης Σαρμάς αποτελεί πρότυπο ανώτατου δικαστικού λειτουργού και ακαδημαϊκού. Προσωπικά επωφελήθηκα ιδιαιτέρως τα προηγούμενα χρόνια από την επιστη-

μονική συνεργασία μας και τη σύμπραξή μας σε επιστημονικά σεμινάρια και εκδηλώσεις.

Με μεγάλη χαρά και συγκίνηση απύθυνα σήμερα αυτό τον δημόσιο έπαινο στον Ιωάννη Σαρμά, που τιμά το Πάντειο Πανεπιστήμιο αποδεχόμενος τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα. Η αδιάλειπτη, πρωτότυπη συγγραφική παραγωγή παράλληλα με το υψηλό έργο του ως ανώτατου δικαστή και προέδρου του αρχαιότερου ανωτάτου δικαστηρίου της χώρας δικαιώνει την πιο θερμή ακαδημαϊκή αναγνώριση. □